

IRAK'TA TÜRKMEN BASINI

TURKMEN PRESS IN IRAQ

الصحافة التركمانية في العراق بين قرنين

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

IRAK'TA TÜRKMEN BASINI

TURKMEN PRESS İN IRAQ

الصحافة التركمانية في العراق بين قرنين

Rapor No:34

Mart 2011

ISBN: 978-605-5330-46-0

Bu rapor, İstanbul'daki Kerkük Vakfı'nın 2010 yılında yayınlamış olduğu Irak'ta Türkmen Basını Tarihi: 1911-2006 isimli kitabın özeti niteliğindedir.

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2011

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

STRATEJİK BİLGİ YÖNETİM, ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÜRETİMİ

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Söz konusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkıları sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim.....	4
Özet.....	5
Giriş	6
Irak'ta İlk Gazete: Zevra Gazetesi	6
II. Tanzimat Döneminde Irak Basını.....	6
Kerkük'te Matbaanın Tarihçesi	7
Osmanlı Döneminde Türkmen Basını.....	7
İngiliz İşgal Döneminde Türkmen Basını.....	7
Krallık Döneminde Türkmen Basını	8
Cumhuriyet Döneminde Kerkük'te Çıkan Son Gazete	8
Türkmen Basınında Bağdat Dönemi	8
Irak'ta Resmi Türkmen Basını	9
Muhalif Türkmen Basını.....	9
Irak Dışında Türkmen Basını.....	10
2003 Sonrası Bağdat ve Kerkük'te Türkmen Basını	10
Erbil'de Türkmen Basını.....	12
Türkmen Basını ile İlgili Anketin Sonuçları	13
Irak Türkmen Basınının Sorunları.....	13
Türkmen Basını ile İlgili Tavsiyeler.....	14
Türkmen Basını ile İlgili Sonuçlar.....	14

TAKDİM

Irak'ta basın hayatı ilk kez 1869 yılında Zevra gazetesinin yayınlanmasıyla başlamıştır. Bu tarihten itibaren Iraklı Türkmenler Irak basın yaşamının her zaman bir parçası olmuş ve günümüze kadar çok sayıda gazete ve dergi yayınlamıştır. Bu yayınların en dikkat çekici yanı hiçbir destek almaksızın sadece ferdi çabalarla günümüze kadar varlığını korumuş olmasıdır. ORSAM olarak bu çabalara az da olsa bir destek sağlayabilmek amacıyla Nusret Mardan'ın Irak Türkmen Basını (1911-2006) isimli kitabının bir özetini ORSAM Raporu olarak basmamız gerektiğine karar verdik.

Nusret Mardan'ın kitabı, Irak'ta Türkmen basını ilk yayından başlayarak günümüze kadar getirmektedir. Bu açıdan son derece kapsamlı ve referans niteliği taşıyan bir kaynak niteliğindedir. İlk olarak Irak basın hayatının oluşması sürecini ele alan çalışma daha sonra Irak Türkmenlerinin 1911'de bir haber gazetesi olarak çıkardığı Ajans Dergisi ile başlayan basın hayatı yolculuğunu anlatmaktadır. Mardan, Irak Türkmen basını toplam altı ayrı dönemde incelemektedir. Bu dönemler sırasıyla; Osmanlı, İngiliz işgali, Krallık, Cumhuriyet, Bağdat ve 2003 sonrası şeklinde sınıflandırmıştır. Her bir başlıkta o dönemlerde hangi Türkmen gazete ve dergisinin yayınlandığını bulabilirsiniz. Bu yayınların ne zaman yayın hayatına başladığı, kaç sayı yayınlandığı, hangi tarihte son sayısını çıkardığı, kimin tarafından yayınlandığı, hangi dillerde çıkarıldığı ve neden yayın hayatına son verdiği gibi sorulara yanıt bulabileceksiniz.

Mardan'ın çalışması tarihsel kaynak niteliğinin yanı sıra en az onun kadar önemli bir başka özelliğe daha sahip. Mardan sadece tarihsel süreci ele almıyor, Irak Türkmen basını nasıl daha iyi bir seviyeye gelebilir sorusuna da yanıt arıyor. Bu çerçevede önce sorunları saptamak, durumu anlamak açısından bir anketin sonuçlarını bizlerle paylaşıyor. Anketten yola çıkarak Irak Türkmen basını sorunlarını ortaya koyuyor. Ardından da teşhisi koymaya çalışıyor. "Türkmen Basını ile İlgili Tavsiyeler" başlıklı bölümde Mardan'ın bütün çalışması neticesinde yapılması gerekenlere ilişkin dikkate alınması gerektiğini düşündüğümüz önerilerini bulabilirsiniz.

Son derece sistematik bir şekilde hazırlanmış olan çalışma konuyla ilgili kişiler ve yetkililer için önemli bir kaynak kitap niteliğindedir. Sayın Mardan'a değerli çalışmasından dolayı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Hasan Kanbolat
Başkan

Hazırlayan: Dr. Nusret Merdan

IRAK'TA TÜRKMEN VARLIĞI

Özet

- Türkmen basını Osmanlı döneminde sadece 7 yıl devam etmiştir. 1911'de başlayan faaliyetler İngiliz ordusunun 1918 yılında Kerkük'ü işgal etmesi ve Havadis gazetesinin kapanması ile sona ermiştir. Türkçe o zamandan başlayarak ve günümüze kadar devam eden süreçte Irak Türkmenlerinin kültür dili olmuştur. Bu kuralın dışına hiç bir gazete çıkmamıştır. Türkmenlerin kültür dili ister Osmanlıca isterse de Latince yazılsın Türkiye Türkçesidir. 2003'ten sonra Latince (yeni Türkçe) kullanılmıştır. Bu tarihten önce Kardeşlik dergisi 1965 – 1971 yılları arasında ve Irak gazetesi 1966 yılında bazı sayfalarını yeni Türkçe basmıştır.

- Partizan basın anlayışının gelişmesinin arkasında siyaset ve çeşitli organizasyonlar bulunmaktadır. Bu süreç 1991 yılında Irak rejiminin resmi kuruluşlarını Erbil, Süleymaniye ve Duhok'tan çekmesiyle başlamış ve 2003 yılında Irak'ın işgalinden sonra doruğa ulaşmıştır.

- Türkmen basınının en önemli özelliği, herhangi bir kesimden yardım ve destek almaksızın ferdi çabalarla faaliyetlerine devam etmesidir. Bu durum 1970 yılında hükümetin aldığı karar sonucu olarak Irak Türkmenlerine kültürel hakların tanınması ve haftalık Yurt gazetesinin çıkması ile başlamıştır.

- 32 yıl süren Krallık döneminde Kerkük belediyesinin yarı resmi yayın organı Kerkük hariç iki gazete çıkmıştır. Bunlar İleri ve Afak'tır.

- Cumhuriyet döneminde sadece Beşir gazetesi çıkmış ve 1959'da Genelkurmay Başkanı'nun emriyle Afak gazetesiyle birlikte kapatılmıştır. Daha sonra da Kardeşlik dergisi 1990 yılında kapanmıştır.

- Irak basınına genellikle siyasi gelişmeler yön vermektedir. Türkmen basınında bu konuda bir istisna söz konusu değildir.

- Kürt partileri kendi çıkarlarına hizmet etmek ve Türkmenlerin Irak genelinde siyasi, idari ve medya alanlarında boy göstermelerini engellemek için bazı Türkmen gazetelerine hem finansal hem de diğer anlamda destek vermiştir.

- Bugünkü Türkmen basınına iki kategoride sınıflandırmak mümkündür:

a. Türkmen siyasi parti ve örgütlerinin çıkardığı gazeteler.

b. Kürtlerin çıkarlarına hizmet etmek, Türkmenlerin birlik ve beraberliğini hedef almak, Türkmenlerin siyasi, ulusal ve milli haklarını zaafa uğratmak ve Kerkük sorununa kendi çıkarları yönünde hizmet etmesi için Türkmençe yayınlanan ve Kürt siyasal partileri tarafından finanse edilen sözde Türkmen gazeteleri.

Giriş

Türkmen toplumu, Osmanlı döneminden başlayarak 2003'te Saddam rejiminin devrilmesinden günümüze kadar yüzyıla yakın bir süre içinde, şartlar ne olursa olsun, her dönemde basınla olan bağına canlı tutmayı bilmiştir. Nusret Merdan'ın Irak Türkmen Basını (1911-2006) isimli kitabı, Türkmen basınına kapsamlı bir şekilde tanıtmasının yanında, çeşitli siyasi dönemler içinde Türkmen basınının yol alışına da tanıklık etmektedir.

Osmanlı döneminde ilk olarak yayın hayatına başlayan Türkmen basını ve basının öncü isimleri, İngiliz işgali döneminde İngiliz politikalarına tepki gösterdiği için çeşitli baskılara maruz kalmıştır.

Krallık döneminde ise, kişisel gayret ve çabalarla kurulan Türkmen basını gelişimini sürdürmüştür. Irak'ta cumhuriyetin ilanından sonra yaşanan siyasi istikrarsızlık, Türkmen basını üzerinde olumsuz etkiler bırakmış ve ilk kez Kerkük'te çıkan gazeteler kapatılmış ve bunun yanı sıra hükümet destekli Türkmen basın ve gazete dönemi başlamıştır.

2003'ten sonra Türkmen basını hiç bir siyasi engelle karşılaşmadan yoluna devam etmektedir. Bu dönemde de Irak'ta siyasi parti ve örgütlerin desteklediği basın dönemi başlamıştır. Türkmen basını için de aynı durum geçerlidir. Bu nedenle Nusret Merdan'ın Irak Türkmen Basını kitabında adı geçen birçok gazete ve dergi mali destekten yoksun kaldığı için yayın hayatına son vermiştir.

Bu rapor, Nusret Merdan'ın Irak Türkmen Basını (1911-2006) isimli kitabının bir özeti niteliğindedir. Çalışmada Irak Türkmen basınının 20. yüzyılın başından günümüze süren serüveni ele alınmıştır.

Irak'ta İlk Gazete: Zevra Gazetesi

Vali Mithat Paşa'nın Bağdat'a tayininden iki ay sonra 16 Haziran 1869 yılında Vilayet matbaasında basılmaya başlanmıştır. Haftalık

bir gazetedir ve sekiz sayfadan oluşmaktadır. Türkçe ve Arapça yayın yapan gazete, Irak'ta basılan ilk gazetedir. Kuruculuğunu ve başyazarlığını Ahmet Mithat üstlenmiştir. 2606 sayılı çıkan gazete, Bağdat'ın İngiliz işgaline uğradığı 11 Mart 1917 tarihine kadar yayın hayatını devam ettirmiştir.

II. Tanzimat Döneminde Irak Basını

Osmanlı'da II. Tazminat döneminde alınan kararların, her yerde olduğu gibi Irak ve diğer Osmanlı vilayetlerinde basın üzerindeki etkisi görülmüştür. Bu dönemde aydın ve yazarlar mecmua ve gazete çıkarma girişimine yönelmiş, böylelikle bir yıl içinde Irak'ta çıkarılan gazete ve mecmua sayısı 50 ye ulaşmıştır. Sadece Bağdat'ta çıkarılan sayı 25'i bulmuştur. Aynı artış, diğer Arap vilayetlerinde de kendini göstermiştir. Nitekim aşağıdaki tablo bu durumu özetlemektedir:

Osmanlı Vilayetlerinde çıkan gazete ve mecmualar

	1894 - 1904	
Suriye	1	2
Lübnan	15	14
Filistin	1	0
Irak	1	1
	17	18
	1904 - 1914	
Suriye	73	14
Lübnan	117	51
Filistin	26	5
Irak	61	9
Hicaz	6	0
	283	79

Kerkük'te Matbaanın Tarihçesi

Kerkük'te ilk matbaa Bağdat'tan on yıl sonra 1879'da kurulmuştur. Vilayet isimli bu matbaa, gazete, mecmua ve kitap yerine, sadece resmi evrak, makbuz vb. basımı ile yetinmiş, bu yüzden de Kerkük'teki aydın ve yazarlar Bağdat, Basra ve Musul'da çıkan gazetelere yönelmiştir.

1884 yılında Kerkük Valisi Avnullah Kazimi, İstanbul'dan Sanayi Mektebi isimli matbaayı satın almış ve telgraf bültenleri yanında Ajans dergisini basmaya başlamıştır. Bu gelişme Kerkük'te Türkmen basınının öncüsü sayılan Ahmet Medeni'yi yeni bir matbaa satın almayı özendirmiş ve böylece Havadis matbaası kurulmuştur. Böylece matbaa ile aynı adı taşıyan Havadis gazetesi basılmaya başlamıştır.

1918 tarihinde Kerkük şehri İngiliz güçlerinin işgalinden sonra Havadis gazetesinin basımı yasaklanmış ve matbaanın adı Belediye matbaası olarak değiştirilmiştir. Aynı matbaada 15 Ocak 1918 tarihinde İngiliz işgal güçlerinin sözcülüğünü yapan Necme gazetesi basılmaya başlanmıştır. 1926 yılına kadar devam eden bu gazeteden sonra Belediye matbaasında Kerkük gazetesi basılmaya başlanmış ve 26 Ağustos 1972 tarihinde alınan resmi bir karar neticesinde kapatılmıştır. Çeşitli dönemlere bakmış olursak Kerkük'te kurulan matbaa sayısı 6'yı bulmuştur.

Osmanlı Döneminde Türkmen Basını

1911'de bir haber gazetesi olarak çıkan Ajans Dergisi I. Dünya Savaşı sırasında telgraf yolu ile ulaşan haberleri basmıştır. Dergi önce Sanayi Mektebi ve Havadis matbaalarında basılmış ve yayını 14 Mayıs 1918 tarihine kadar devam etmiştir.

Havadis Gazetesi

24 Şubat 1911 tarihinde Kerkük'te çıkan ilk gazetedir. Ahmet Medeni'nin başyazarlığını yaptığı Havadis gazetesi, o dönemdeki Kerkük'ün kültürel ve sosyal yaşamı hakkında önemli bir belge niteliindedir.

Bu gazete, değerli makaleler yanında politik, sosyal, idari, sanat, ziraat ve edebiyat konularına çok önem vermiştir. Son sayısı 25 Ekim 1918 tarihinde çıkmıştır. Kerkük'ü ele geçiren İngiliz işgal yönetimi Havadis gazetesini kapattıktan sonra matbaasını satın almış ve kendi görüşlerini savunan Necme gazetesini basmaya başlamıştır.

Marif Dergisi

24 Nisan 1912 tarihinde Ahmet Medeni'nin Kerkük'te çıkan ilk kültürel dergisidir. 8 sayıdan oluşan derginin son sayısı olan 11. sayısı 20 Ekim 1913 tarihinde çıkmıştır.

Kevkeb-i Marif Dergisi

Kerkük Valisi Avnullah Kazimi'nin, Marif dergisini kapattırdıktan sonra Müdavayi Milliye Cemiyeti'nin bir yayın organı olan bu derginin ilk sayısı 3 Şubat 1915 tarihinde basılmıştır. Kerkük'te çıkan ikinci kültür ve edebiyat dergisidir.

İngiliz İşgal Döneminde Türkmen Basını

Necme Gazetesi

Ticari, zirai, sina'i, ilmi, fenni olarak tanıtılan Necme Gazetesi'nin ilk sayısı İngiliz işgalinin yayın organı olarak 15 Kasım 1918'de çıkmaya başlamıştır. Önceleri Arapça çıkan gazeteğe El Necme adı verilmiş, Kerkük'ün bir Türkmen olduğunu gören işgal gücü Arapça dilinde belirti eki olan "el" ekini kaldırmış ve gazeteğe Necme ismini vererek Türkçe basmaya başlamıştır. Son sayısı 12 Ekim 1926'da çıkan gazete, bu tarihten sonra Kerkük adını almış ve mülkiyeti Kerkük Belediyesine devir edilmiştir.

Tecedüd Gazetesi

Türkmen basını öncüsü Ahmed Medeni tarafından çıkarılan gazete, halkın milli iradesini ve Necme gazetesinin iftira kampanyalarına karşı koymayı amaçlamıştır. 20 Ekim 1920'de ilk sayısı piyasaya çıkmış, 11 Ocak 1920 tarihinden sonra bir daha çıkmamıştır.

Kendisiyle çalışan kadronun sadık olmadığını gören Ahmet Medeni, gazetesini Necme'nin kötü bir kopyasına çevirmek isteyen çabaları görünce gazeteciliği bırakarak Kerkük Nüfus Müdürlüğü'ndeki vazifesine dönmüş ve bir daha gazete çıkartmamıştır.

Krallık Döneminde Türkmen Basını

Kerkük Gazetesi

Arapça ve Türkçe dillerinde basılan gazete 46 yıl yayın hayatına devam ederek en uzun ömürlü yayın olmuştur. Toplamda çıkan 2036 sayının ardından Irak Cumhurbaşkanlığı Divan'ının kararı üzerine yayın hayatına son verilmiştir. Kerkük Belediye'sinin gazeteyi yeniden çıkarabilmek için gerçekleştirdiği çeşitli girişimler sonuçsuz kalmıştır.

29 Haziran 1959 ile 15 Eylül 1960 tarihleri arasında, Kerkük'te birçok resmi daire ve kurumu etki altına almayı başaran komünistler, gazeteyi de ele geçirmiş ve bunun sonucu olarak gazetenin adı Gavurbağı olarak değiştirilmiştir. Bununla da yetinmeyerek Türkçe bölümünü Türkmen bölümü olarak değiştirmişler, bir müddet sonrada bu bölümü bütünü ile kaldırmışlardır. Bu şekilde çıkan 34 sayının ardından gazete eski ismine kavuşmuştur.

İleri Gazetesi

İki haftada bir Türkçe çıkan, kültür ve sosyal konulara önem veren gazete olarak 20 Mart 1935'te yayınlanmıştır. Çeşitli anlaşmazlıklar yüzünden 16 sayının ardından kapanmıştır.

Afak Gazetesi

Haftalık Türkçe ve Arapça olarak ilk kez 20 Mart 1953'te yayınlanmıştır. Toplam 202 sayıdan sonra 27 Mart 1959 tarihinde kapanmıştır. İmtiyaz sahibi Şakir Hürmüzlü olan Afak gazetesi önceleri 4 sayfa, 100. sayıdan sonra da 8 sayfa olarak çıkmıştır.

Afak, 14 Temmuz 1958'de Irak'ta cumhuriyet rejiminin ilanından sonra çıkmaya devam etmiş ve daha sonra askeri genel komutanlığının aldığı bir karar gereği 27 Mart 1959 tarihinde kapatılmıştır.

Cumhuriyet Döneminde Kerkük'te Çıkan Son Gazete

Beşir Gazetesi

Irak'ta cumhuriyet ilanından sonra Kerkük'te Türkçe ve Arapça basılan haftalık gazetedir. Türkmen kamuoyunda büyük destek gören Beşir, Irak Türkmenlerinin kültür haklarına önem vermesinden dolayı kısa zamanda Türkmen gazeteleri arasında en iyi tiraja ulaşmıştır. Sayfalarında halkın istek ve arzularını dile getirdiği için askeri genel komutanlığının aldığı bir karar gereği 27 Mart 1959 tarihinde kapatılmıştır. Bu tarihten sonra Kerkük'te 44 yıl boyunca hiç bir gazetenin çıkışına bir daha izin verilmemiştir. Bu durum 2003 yılında Irak'ın Amerika tarafından işgaline kadar devam etmiştir.

Türkmen Basınında Bağdat Dönemi

Kardaşlık Dergisi

Bu derginin çıkması ile Türkmen basınının varlığını Bağdat'ta sürdürme dönemi başlamıştır. 27 Mayıs 1960 tarihinde kurulan Kardaşlık Ocağı, Mayıs 1961 tarihinde Kardaşlık dergisinin ilk sayısını çıkarmıştır. Türkçe ve Arapça çıkan 48 sayfalık dergi, kısa bir zaman içinde şiir, hikaye, inceleme ve araştırma dergisi olmayı başarmıştır. Türkçe ve Arapça bölümlerinde tanınmış Türkmen ve yazarları kucaklamayı bilmiştir.

Kardaşlık dergisi ile ilgili olarak şu hususları tespit etmek mümkündür:

- İkinci yılının sonunda Nisan – Ağustos 1963'te çıkan sayısından itibaren iki ayda bir ve bir müddet sonra maddi imkânsızlıklardan dolayı üç ayda bir çıkarılmak mecburiyetinde kalmıştır. Devletten hiç bir mali destek almayan Kardaşlık dergisi, Kardaşlık Ocağı'nın üyelik ve abone bedelleriyle yoluna devam edebilmiştir.
- 1991 Körfez Savaşı'nın sonucu olarak Irak'a ambargo uygulanması ile dergi yayına son verilmiş olsa da Haziran 1998 ve

Ağustos 2001 tarihlerinde yayınlanan iki sayıdan sonra derginin yayınına son verilmiş ve 2003'te Amerikan işgalinden sonra tekrar çıkmaya başlamıştır.

Irak Gazetesi

İlk sayısı Mayıs 1966'da çıkmıştır. İmtiyaz sahibi Şakir Sabır Zabit olan dergi toplam 66 sayı çıkmış ve 21 Ekim 1967'de yayın hayatına son vermiştir. Bir buçuk yıl devam eden gazete Türkçe ve Arapça dillerinde yayımlanmış ve bazı sayfaları yeni Türkçeyle basılmıştır.

Irak'ta Resmi Türkmen Basını

Yengi Irak Dergisi

İlk sayısı Mayıs 1961 tarihinde Bağdat'ta yayınlanmıştır. İrşad (Kültür) Bakanlığının resimli aylık dergisi olarak çıkmıştır. Bir yıl dört ay devam ederek toplam 16 sayı basılmıştır. Son sayısı Ekim 1962 tarihinde çıkan dergi Türkçe olarak 32 sayfa çıkmıştır.

Irak Dergisi

İrşad Bakanlığı tarafından sadece tek sayı yayınlanmıştır. 8 Şubat 1963 ihtilalından sonra çıkan bu sayıda hükümet kabinesindeki bakanların fotoğrafları ve özgeçmişlerinin yanı sıra Irak ve Cezayir arasında imzalanan anlaşmanın tam metni yayınlanmıştır. Dergi Türkçe dilinin seviyesinin zayıflığı ve yetersizliği ile dikkat çekmiştir.

El- Turas el Şabi Dergisi

Folklor araştırmalarına yönelik bu derginin ilk sayısı 1 Eylül 1963 tarihinde yayınlanmıştır. Arapça, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Almanca, İtalyanca dillerinde çıkmıştır. El Turas el Şabi dergisinin imtiyaz sahipliğini Şakir Sabır Zabit ve başyazarlığını Dr. İbrahim Dakuklu yapmıştır. Dergi ikinci yılında sadece Arapça yayımlanmış ve imtiyaz sahipliğini İbrahim Dakuklu devralmıştır.

Yurt Gazetesi

24 Ocak 1970 tarihinde Irak Devrim Komuta Konseyi'nin Türkmenlerin kültürel haklarını

tanınması kararının bir sonucu olarak 18 Haziran tarihinde haftalık, 8 sayfa ve eski Türkçe olarak çıkmıştır. 2000 yılında 15 günde bir yayını sürdürmüş ve son sayısı 15 Mart 2003'te çıkmıştır. Amerikan işgalinin ardından daha yayınlanmamıştır.

Birlik Sesi Dergisi

Irak Edebiyatçılar ve Yazarlar Genel Birliği'ne bağlı Türkmen Kültür Bürosu tarafından üç ayda bir çıkarılmıştır. Haziran 1971 tarihinde ilk sayısı çıkmaya başlamış ve 54 sayı basıldıktan sonra Ekim 1999 tarihinde yayın hayatına son vermiştir.

Türkmen Yazarı Dergisi

Türkmen Kültür Bürosu tarafından ilk sayısı Haziran 2002'de Arapça ve Türkçe basılmıştır. 32 sayfadan oluşan dergi kimilerine göre Birlik Sesi dergisinin devamı olarak görülmektedir. Toplam 3 sayı basılan dergi Ekim 2003 tarihinde Amerikan işgali sonrasında bir daha yayınlanmamıştır.

Muhalif Türkmen Basını

Amerika ve müttefiki devletlerin kararı gereği 1991 yılında Irak Kürtlerini korumak için 36. paralel hattı Irak güçlerine yasak bölge ilan edilmiştir. Bu uygulama neticesinde bölgede Saddam rejimine karşı çeşitli siyasal partilerin faaliyet alanı doğmuştur. Bu arada rejim muhalifi Türkmenlerin de etkinlik alanı olmuştur. Bu dönemde şu yayın organlarından söz etmemiz mümkündür.

Delil Gazetesi

Dini, siyasi ve kültürel konularda 8 sayfa olarak yayınlanmıştır. İslami Birlik Partisi'nin yayın organı olarak faaliyet gösteren gazetenin 6 sayfası Arapça kalan iki sayfası eski Türkçe olarak basılmıştır. İlk sayısı 15 Haziran 1991'de Şam'da yayınlanmıştır.

Doğuş Gazetesi

Irak Milli Türkmen Partisi'nin yayın organı olan gazete aylık olarak yayınlanmıştır. İlk ola-

rak Erbil şehrinde Ekim 1992'de çıkmıştır. 8 sayfadan oluşan gazete maddi sıkıntılar yüzünden aylık olarak çıkmak zorunda kalmıştır.

Türkmeneli Gazetesi

Irak Türkmen Cephesi (ITC) kurulmadan önce Irak Milli Türkmen Partisi'nin yayın organı olarak 26 Mayıs 1994'te çıkmıştır. ITC'nin kurulması ile toplam 12 sayfa, Arapça ve yeni Türkçe çıkmaya başlamıştır. Saddam rejiminin düşmesinin ardından Kerkük'te varlığını devam ettirmektedir.

Irak Dışında Türkmen Basını

Kardaşlık Dergisi

Bu dergi İstanbul'da çıkarılmaktadır. Bağdat'ta Türkmen Kardaşlık Ocağı tarafından yayınlanan ve aynı adı taşıyan derginin 1990'da yayına son verilmiştir. Bu boşluğu doldurmak amacıyla ile Kerkük Vakfı'nın çıkardığı dergidir. Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde Ocak 1999 tarihinde yayın hayatına başlayan dergi üç ayda bir çıkmaktadır. Toplam 64 sayfa olan dergi kültür, sanat, edebiyat ve folklor alanlarında yazılara yer vermektedir.

Kerkük Dergisi

Bu dergi 1959 yılında İstanbul'da kurulan Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği tarafından çıkarılmıştır. Derginin ilk sayısı Ekim 1990 tarihinde Türkçe olarak çıkmış. Yayınına devam eden dergi 2007 yılında yayına ara vermiştir.

Türkmen Gazetesi

İzmir şehrinde önceleri aylık haber ve kültür bülteni olarak İzmir Irak Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği tarafından çıkarılmıştır. Daha sonra gazeteye çevrilmiştir. Gazetenin başyazarlığını Habib Hürmüzlü yapmıştır. İlk sayısı Haziran 1997'de çıkan gazetenin son sayısı Temmuz 1998'de yayınlanmıştır.

Altun Köprü

Aylık edebiyat dergisidir. Kerkük Vakfı tarafından çıkarılmıştır. Genç ve tanınmış kalem-

lerin bulunduğu dergi ilk olarak Nisan 2002 tarihinde 16 sayfa olarak çıkmıştır. 9. sayıya kadar başyazarlığını Dr. Suphi Saatçi üstlenmiş daha sonra yerini Mehmet Tütüncü'ye bırakmıştır.

Türkmen Bohçası Dergisi

Türkmen kadınına yönelik olarak iki ayda bir yayınlanan fikir, sanat ve kültür dergisidir. Irak Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği tarafından çıkarılmıştır. 20 sayfadan oluşan derginin ilk sayısı Eylül 2002'de son sayısı ise Ocak-Şubat 2008'de çıkmıştır.

2003 Sonrası Bağdat ve Kerkük'te Türkmen Basını

Kardaşlık Dergisi

Irak Türkmenleri için 2003 yılından gerçekleşen en önemli gelişmelerden biri kuşkusuz Kardaşlık Dergisi'nin tekrar yayınına dönüşüdür. Dergi 204. sayısı ile Temmuz 2003'te uzun bir aradan sonra tekrar çıkmaya başlamıştır. Bu sayıdan itibaren derginin Türkçe bölümü, eski Türkçe yerine yeni Türkçe olarak çıkmaya başlamıştır. Türkmençe sayfaların bazıları Mart 1964'te yeni Türkçe basılmış ancak Irak Tanıtma Bakanlığının kararı gereği kaldırılmıştır. Bu yasak 2003 yılına kadar sürmüştür.

Beşir Gazetesi

Bağdat işgali sırasında Nisan 2003 tarihinde Arapça çıkan ilk Türkmen gazetesidir.

Türkmeneli Gazetesi

ITC'nin resmi gazetesidir. Erbil'de yıllarca çıktıktan sonra, Kerkük'te Mayıs 2005 tarihinden itibaren Türkçe ve Arapça yayınlanmıştır.

Kale Gazetesi

12 sayfadan oluşan gazete, Kale Basın ve Yayınevi tarafından Arapça çıkarılan haftalık gazetedir. 1 Ocak 2005'ten bu yana düzenli bir şekilde yayınlanmaya devam etmektedir.

Altun Köprü Gazetesi

Aylık bir gazete olup ITC'nin Altun Köprü şubesi tarafından Ocak 2004'te Arapça ve yeni Türkçe olarak çıkmıştır. Başyazarı Ali Ekrem Köprülü silahlı bir saldırı sonucu şehit edilmiştir. Son sayısı Mart 2005 tarihinde çıkmıştır.

Karar Gazetesi

Türkmen Karar Partisi'nin yayın organı olan aylık gazete, Kasım 2005'te ilk kez yayınlanmıştır. Son sayısı ise Ekim 2007'de yayınlanmıştır.

Laali Kerkük Dergisi

Önceleri aylık olarak Kerkük Türkmen Kadın Birliği tarafından yayınlanmıştır. İlk olarak Ağustos 2003 tarihinde çıkarılmış daha sonra dergi olarak yoluna devam etmiştir. Nisan 2005 tarihinde ise yayın hayatına son verilmiştir.

Aksu Gazetesi

Aylık bir gazetedir. ITC'nin Tuzhurmatu şubesinin yayın organıdır. 8 sayfadan oluşan Aksu Gazetesi Ekim 2003'de çıkmaya başlamıştır.

Sadık Gazetesi

Arapça ve eski Türkçe yayınlanan kültür gazetesidir. İlk sayısı Ağustos 2004'te çıkmıştır. Toplam 8 sayfadan oluşan siyasi ve kültür gazetesidir. Aynı yılın Ocak ayında çıkan sayısı ile yayın hayatına son vermiştir.

Şafak Gazetesi

Aylık edebiyat gazetesidir. Türkçe olarak çıkan Şafak, Bağdat Kardeşlik Ocağı'nın desteğiyle Temmuz 2007'de çıkmaya başlamıştır.

Masir Gazetesi

Diyale ilinde ayda iki kere çıkan gazetenin ilk sayısı Ağustos 2006'da, son sayısı ise Ekim 2007'de çıkmıştır.

Avrak Turkmanya Dergisi

Üç ayda bir yayınlan araştırma, kültür dergisidir. İlk olarak Ekim 2005'te çıkmıştır. Önceleri Baba Gurgur İnceleme ve Araştırma Merkezi tarafından çıkarılan dergi halen Türkmen Araştırma Merkezi'nin yayın organı olarak yayın hayatına devam etmektedir.

Talefer Gazetesi

Aylık bir gazetedir. ITC Telafer Şubesi tarafından Arapça ve Türkçe olarak yayınlanmıştır. İlk sayısı Şubat 2004'te son sayısı ile Nisan 2005'te çıkmıştır.

Talefer İli Dergisi

Türkçe ve Arapça dillerinde yayınlanan aylık kültür dergisidir. Telafer'in ITC şubesi tarafından çıkarılmış ve ilk sayısı Temmuz 2006'da yayınlanmıştır.

Işık Dergisi

Üç ayda bir çıkan Işık dergisi, Işık grubu tarafından Türkçe ve Arapça yayınlamaktadır. İlk sayısı Ocak 2005'te çıkmıştır.

Sarıkahya Dergisi

Aylık kültürel ve siyaset dergisidir. İlk sayısı Ekim 2003'te Arapça ve yeni Türkçe olarak çıkmıştır. Ancak mali sıkıntılar yüzünden Mart 2005'te yayın hayatına son vermiştir.

Fenar Dergisi

Kerkük Türkmen öğretmen sendikasının aylık bağımsız eğitim dergisidir.

Seyüdetül Nisa Dergisi

Türkmen kadınlarının din, siyaset, folklor dergisidir. Arapça çıkan dergi kadın sorunları konusunda toplumu bilinçlendirmeyi amaçlamıştır. Derginin ilk sayısı Ekim 2003'te yayınlanmıştır. Dergi yayın hayatına bir süre devam etse de daha sonra maddi imkansızlıklar yüzünden yayın hayatından çekilmiştir.

Avukatlık Dergisi

Türkmen Hukukçular Birliği'nin yayın organı olarak Ağustos 2003 tarihinde çıkmaya başlamıştır. Arapça ve Türkçe olarak basılmıştır. Ocak 2004 tarihinde son sayısı çıkmıştır.

Tercüman Gazetesi

Türkmen Adalet Partisi'nin yayın organıdır. Ayda bir Arapça ve Türkçe dillerinde çıkan gazetenin ilk sayısı Temmuz 2003'te çıkmıştır.

Baba Gurgur Dergisi

Arapça ve Türkçe yayınlanan dergi, Türkmen İslami Hareketi'nin yayın organıdır.

Muharib Dergisi

Kerkük'te Türkmen Muharipler Cemiyeti tarafından Türkçe (Latin harfleriyle) ve Arapça olarak çıkarılmaktadır.

Meclis Gazetesi

İlk sayısı Nisan 2005'te çıkan gazete Irak Türkmen Meclisi'nin yayın organıdır. İkinci sayıya kadar devam etmiş, bu tarihten sonra bir daha çıkmamıştır.

Vefa Gazetesi

İki ayda bir Arapça ve Türkçe yayınlan gazete, İslami Vefa Hareketi'nin yayın organıdır.

Türk Dili Dergisi

Arapça ve Türkçe yayımlanan kültür ve edebiyat dergisidir. İlk sayısı 15 Eylül 2003'te çıkmaya başlamıştır.

Mizan Dergisi

Irak İnsan Hakları Merkezi Kerkük Şubesi'nin iki ayda bir yayınlanan dergisidir. Arapça ve İngilizce dillerinde 2005'te yayına başlamışsa da aynı yılın Nisan ayında son sayısı çıkmıştır.

Kurtuluş Dergisi

Önceleri bülten olarak faaliyet gösteren yayın daha sonra dergiye çevrilmiştir. Türkmen Siyasi Tutuklular ve Şehit Aileleri Derneği'nin

yayın organıdır. Türkçe ve Arapça olarak Nisan 2005'te yayın hayatına başlamıştır.

Kalem Dergisi

Arapça olarak Irak Türkmen Öğrenciler ve Gençliği Fatih'in Torunları Derneği tarafından çıkarılmaktadır. Öğrenci ve genç kesime hitap etmektedir.

Kültür Dergisi

Irak Türkmen Kardeşlik ve Kültür Derneği tarafından çıkarılan kültür dergisidir. Deneme sayısı Temmuz 2005 çıkmıştır. Daha sonra da yayın hayatına son vermiştir.

Türkmeneli Edebiyat ve Sanat Dergisi

ITC tarafından Kerkük'te çıkarılan kültür, edebiyat ve sanat dergisidir. İlk sayısı Ocak 2008 tarihinde Türkçe ve Arapça olarak çıkmıştır.

Sümer Dergisi

Üç ayda bir Arapça yayınlanan kültür, sanat ve edebiyat dergisidir. Irak Türkmenlerinin köklü kültürünü tanıtmayı amaç edinmiştir. Bu amaçla her sayısında bir dosya yayınlamayı gelenek haline getirmiştir. Bu dosyalar arasında; Ata Tezibaşı, Türkmen çağdaş tiyatrosu, plastik ve hat sanatı, Kerkük Kalesi, Kerkük bir Türkmen şehridir, çağdaş Türkmen hikayeciliğini sayabiliriz. Sümer dergisi maddi destek yetersizliğinden dolayı 10. sayıdan sonra Nisan 2009'da yayın hayatına son vermiştir.

Erbil'de Türkmen Basını

Erbil şehrinde 2003 Amerikan işgali öncesi ve sonrasında aşağıdaki gazete ve dergiler yayınlanmıştır.

Gökbörü Dergisi

ITC Erbil Şubesi Kültür Müdürlüğü tarafından Temmuz 1998'de çıkarılmaya başlanmıştır. Önceleri Türkçe ve Arapça çıkmış daha sonra İngilizce de eklenmiştir. 10. sayıya kadar düzenli çıkan dergi maddi, siyasi destek ve kadro yetersizliği yüzünden kapatılmıştır.

Türkmen Gazetesi

ITC'nin 2005'te gerçekleşen 4. Kurultayında partiden ayrılan Abdulkadir Bezirgen'in kurduğu Türkmen Referandum Partisi'nin yayın organıdır. Arapça, Türkçe ve Kürtçe dillerinde Haziran 2005'te çıkmaya başlamıştır.

Doğru Dergi

Türkmen Kültür Derneği tarafından Arapça ve eski Türkçe dillerinde çıkan gazetenin ilk sayısı Temmuz 2001'de çıkmıştır.

Barış Dergisi

Erbil Bölgesel Kültür Bakanlığı tarafından iki ayda bir çıkan dergi, Arapça, Türkçe (yeni ve eski Türkçe) ve Kürtçe dillerinde 1 Temmuz 2000'den beri yayınlanmaktadır.

Atabey Dergisi

Tek sayısı Ocak 2005 tarihinde Arapça, Türkçe ve İngilizce olarak çıkmıştır.

Hakikat Gazetesi

Türkmen Kültür Derneği'nin çıkardığı gazetedir. Önceleri Şubat 1999'da bülten olarak çıkmış, daha sonra Mart 2000'de Arapça, Kürtçe ve Türkçe (eski ve yeni) dillerinde 8 sayfalık gazete olarak çıkmaya başlamıştır.

Yurt Dergisi

Abdullatif Benderoğlu tarafından çıkarılan dergi 64 sayfalıktır. Arapça ve Türkçe (eski ve yeni) dillerinde yayınlanan aylık kültür dergisidir.

Türkmen Basını ile İlgili Anketin Sonuçları

Türkmen basınına ilişkin olarak bir anket düzenlemiştir. Bu çerçevede 74 gazeteci ve okura Türkmen basını ile ilgili sorular sorulmuştur. Ankete sorulan sorulara verilen yanıtlar çerçevesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Ankete katılanların %75'i erkek, %18,9'u da kadınlardan oluşmaktadır.

2. Katılanların %43,2'si Türkmen gazetesi okurken, %17,5'i ara sıra, % 2,7'si ise hiç okumamaktadır.

3. Ankete katılanların % 43,2'si birden çok, %20,2'si bir ve %16,2'si hiç gazete almamaktadır.

4. Deneklerin %52,7'si sürekli gazete izlerken, %13,5'i ara sıra ve %16,2'si ise hiç gazete okumamaktadır.

5. Deneklerin %48,6'sı gazeteyi kendi siyasal görüşünü temsil ettiği için takip ettiğini söylerken, bu düşünceye katılmayanların oranı % 40,5 olmuştur.

6. Türkmen basınının Türkmenlere karşı olan bazı çevrelerin bakış açısını değiştirdiğine inananların oranı %48,6'yi bulurken karşı görüşte olanların oranı ise %10,8 olmuştur.

7. Türkmen gazetelerinin Türkmen davasına yaklaşımını olumlu bulanların oranı %36,4 olurken, % 13,5'i olumsuz bulmakta, %9,4'ü ise henüz istenilen düzeyde olmadığına inanmaktadır.

8. Türkmen basınının eski Türkçe veya yeni Türkçede yayın yapması konusunda diğer soruların aksine ankete katılanların tümü yanıt vermiştir. Elde edilen sonuca göre yeni Türkçeyi tercih edenlerin oranı % 79,72, eski Türkçeyi tercih edenlerin oranı ise %20,2 olmuştur.

Irak Türkmen Basınının Sorunları

Türkmen basınının özel sorunları genellikle Irak basınının sorunları ile örtüşmektedir.

1. 2003 yılından sonra Irak'ın genelinde yayınlanan gazete ve dergiler, çeşitli siyasi parti ve örgütler tarafından finanse edilmektedir. Yayın organları bu partilerin fikir ve görüşlerine hizmet etmektedir. Bu durum Türkmeneli'nde de geçerlidir.

2. Türkmen basın kuruluşlarında çalışanların çoğunun gazetecilikle ilgisi olmayıp basın eğitimi almamıştır.

3. 2003 sonrası çıkarılan yayınların büyük çoğunluğu bedava dağıtılmaktadır. Bu durum özel sektörün basınla ilgili projelere yönelmesini engellemektedir.
4. Türkmen davasını yaymayı ve kamuoyu desteği sağlamayı amaçlayan günlük bir gazete mevcut değildir.
5. Maddi ve kadro yetersizliğinden dolayı Türkmen basınında inceleme ve araştırmalara yeteri kadar önem verilmemiştir. Türkmen basını, Türkmen davasını hedef alan kampanya ve planlara karşı mücadelede istenilen düzeyde etkili olmamıştır.
6. Basın ve medya alanında Kerkük dışında Erbil, Talefer, Musul, Hanekin, Kızrabat, Sadiye, Bedre ve Kazaniye gibi diğer Türkmeneli bölgelerindeki Türkmenlere istenilen şekilde özen gösterilmemiştir.
7. Türkmen partilerinde olduğu gibi basınında da dağınıklık söz konusudur. Basında, Türkmenlerin bugün ve yarınına yönelik temel konularda görüş birliği sağlanamamaktadır.

Türkmen Basını ile İlgili Tavsiyeler

- 1- Türkmen davasını her yönüyle tanıtmaya, araştırmaya ve incelemeye önem veren, hamasetten uzak, bilinçli, her yönü ile gelişmiş günlük bir gazete çıkarılmalıdır.
2. Basında çalışanların basın alanındaki seviyelerini geliştirmek amacıyla Türkiye ve Azerbaycan'da kurslara katılımları sağlanmalıdır.
3. Genç yetenekleri basınla ilgi alanlara yönelmek ve teşvik etmek gerekmektedir.
4. Gazetelerin Arapça bölümlerinde tanınmış Arap gazetecileri çalıştırarak bu bölümlerin seviyesini yükseltmek gerekmektedir.
5. Gazete ve dergilerin bedava dağıtılmasına son verilmelidir. Basınla ilgili projeler teşvik edilmeli, parti ve örgüt basını yanı sıra

nitelikli gazete ve dergilerin yayınlanmasına olanak sağlanmalıdır. Böylece siyasi bülteni andıran sözde gazete ve dergi yerine nitelikli ve kaliteli basın anlayışının yayılması ve yaşatılması için gereken adımların atılmasına önayak olunacaktır.

6. Hizipçi basın uygulaması ile birlikte basına en ufak bir ilgisi olmayan kişilerin egemenliğine son verilmeli, Türkmen basınının gelişmesi ve parlak geleceğiyle ilgili adımların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Türkmen Basını ile İlgili Olarak Ulaşılan Sonuçlar

Türkmen basını hakkında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkmen basını Osmanlı döneminde sadece 7 yıl devam etmiştir. 1911'de başlayan faaliyetler İngiliz ordusunun 1918 yılında Kerkük'ü işgal etmesi ve Havadis gazetesinin kapanması ile sona ermiştir. Türkçe o zamandan başlayarak ve günümüze kadar devam eden süreçte Irak Türkmenlerinin kültür dili olmuştur. Bu kuralın dışına hiç bir gazete çıkmamıştır. Türkmenlerin kültür dili ister Osmanlıca isterse de Latince yazılsın Türkiye Türkçesidir. 2003'ten sonra Latince (yeni Türkçe) kullanılmıştır. Bu tarihten önce Kardaşlık dergisi 1965 – 1971 yılları arasında ve Irak gazetesi 1966 yılında bazı sayfalarını yeni Türkçe basmıştır.
2. Partizan basın anlayışının gelişmesinin arkasında siyaset ve çeşitli organizasyonlar bulunmaktadır. Bu süreç 1991 yılında Irak rejiminin resmi kuruluşlarını Erbil, Süleymaniye ve Duhok'tan çekmesiyle başlamış ve 2003 yılında Irak'ın işgalinden sonra doğru ulaşmıştır.
3. Türkmen basını 1918 tarihinde İngiliz işgalinin ilk günlerine baskıya maruz kalmıştır. İşgal güçleri Havadis gazetesini kapatıp yerine Necme gazetesini çıkarmıştır.
4. Türkmen basınının en önemli özelliği, her-

- hangi bir kesimden yardım ve destek almaksızın ferdi çabalarla faaliyetlerine devam etmesidir. Bu durum 1970 yılında hükümetin aldığı karar sonucu olarak Irak Türkmenlerine kültürel hakların tanınması ve haftalık Yurt gazetesinin çıkması ile başlamıştır.
5. 32 yıl süren Krallık döneminde Kerkük belediyesinin yarı resmi yayın organı Kerkük hariç iki gazete çıkmıştır. Bunlar İleri ve Afak'tır.
 6. Cumhuriyet döneminde sadece Beşir gazetesi çıkmış ve 1959'da Genelkurmay Başkanı'nın emriyle Afak gazetesiyle birlikte kapatılmıştır. Daha sonra da Kardeşlik dergisi 1990 yılında kapanmıştır.
 7. Irak basınına genellikle siyasi gelişmeler yön vermektedir. Türkmen basınında bu konuda bir istisna söz konusu değildir.
 8. Kürt partileri kendi çıkarlarına hizmet etmek ve Türkmenlerin Irak genelinde siyasi, idari ve medya alanlarında boy göstermelerini engellemek için bazı Türkmen gazetelerine hem finansal hem de diğer anlamda destek vermiştir.
 9. Bugünkü Türkmen basınına iki kategoride sınıflandırmak mümkündür:
 - a. Türkmen siyasi parti ve örgütlerinin çıkardığı gazeteler.
 - b. Kürtlerin çıkarlarına hizmet etmek, Türkmenlerin birlik ve beraberliğini hedef almak, Türkmenlerin siyasi, ulusal ve milli haklarını zaafa uğratmak ve Kerkük sorununa kendi çıkarları yönünde hizmet etmesi için Türkmençe yayınlanan ve Kürt siyasal partileri tarafından finanse edilen sözde Türkmen gazeteleri.

ORSAM AKADEMİK KADROSU

Hasan Kanbolat	Başkan
E. Tümğ. Armağan Kuloğlu	Başdanışman
Habib Hürmüzlü	Ortadoğu Danışmanı
Doç. Dr. Özlem Tür	Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ
Doç. Dr. Harun Öztürkler	Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Veysel Ayhan	Ortadoğu Danışmanı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şahin	Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi
Dr. Didem Danış	Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi
Dr. Bayram Sinkaya	Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ
Yrd. Doç. Dr. Esra Pakin Albayrakoğlu	Ortadoğu Danışmanı, Namık Kemal Üniversitesi
Dr. İlyas Kamalov	Avrasya Danışmanı
Dr. Süreyya Yiğit	Avrasya Danışmanı
Ogün Duru	Yönetici Editör
Bilgay Duman	Ortadoğu Uzmanı
Oytun Orhan	Ortadoğu Uzmanı
Sercan Doğan	Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Selen Tonkuş Kareem	Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanriverdi.O	Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Uğur Çil	Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nazlı Ayhan	Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	Hidropolitik Uzmanı
Kamil Erdem Güler	Uzman Yardımcısı
Çağlayan Arslan	Uzman Yardımcısı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştay Eski Başkanı
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	KTÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Yrd. Doç. Dr. Esra Pakin Albayrakoğlu	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Namık Kemal Üniversitesi
Hasan Alsancak	BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi U.İ.B. Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Fulbright Genel Sekreteri
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Doç. Dr. Veysel Ayhan	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ U.İ.B. Başkanı
İtir Bağdadi	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	KTÜ Deniz Ulaştırma ve İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Prof. Dr. İdris Bal	Polis Akademisi ve Turgut Özal Üniversitesi
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Prof. Dr. Ali Birinci	Türk Tarih Kurumu Başkanı
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Gen. Md. Yrd.
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi U.İ.B. Başkanı
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü
Dr. Didem Danış	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi, ATAUM Müdürü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evren Üniv. U.İ.B. Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniv. Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Osman Göksel	BTC ve NABUCCO Koordinatörü

Timur Göksel	Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Numan Hazar	Emekli Büyükelçi
Habib Hümmüzlü	ORSAM Ortadoğu Danışmanı
Doç. Dr. Pınar İpek	Bilkent Üniversitesi
Dr. İlyas Kamalov	ORSAM Avrasya Danışmanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	Bilkent Üniversitesi
Selçuk Karaçay	Vodafone Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Z. Nilüfer Karacasulu	Dokuz Eylül Üniversitesi U.İ.B.
Arslan Kaya	KPMG, Yeminli Mali Müşavir
Doç. Dr. Şenol Kantarcı	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Hicran Kazancı	ITC Türkiye Temsilcisi
İzzettin Kerküklü	Kerkük Vakfı Başkanı
Doç. Dr. Mustafa Kibaroglu	Bilkent Üniversitesi
Musa Kulaklıkaya	Türkiye Cumhuriyeti Nouakchott Büyükelçisi (Moritanya İslam Cumhuriyeti)
E. Tümgeneral Armağan Kuloğlu	Başdanışman
Doç. Dr. Erol Kurubaş	Kırıkkale Üniversitesi U.İ.B. Başkanı
Prof. Dr. Mosa Aziz Al-Mosawa	Bağdat Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev	Rus Slav Üniversitesi (Bişkek)
Prof. Dr. Mahir Nakip	Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Vekili
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	Bilkent Üniversitesi
Murat Özgelik	Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçisi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Çınar Özen	Ankara Üniversitesi S.B. Enstitüsü Müdürü
Dr. Bahadır Pehlivantürk	TOBB ETÜ
Prof. Dr. Suphi Saatçi	Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Ersan Sarıkaya	Türkmeneli TV-Kerkük Haber Ajansı Türkiye Temsilcisi
Prof. Dr. Viktor Panin	Pyatigorsk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci	Regent's College, Londra, Birleşik Krallık
Bayram Sinkaya	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ
Mehmet Şüküroğlu	Enerji Uzmanı
Dr. İrina Svistunova	Moskova U.İ. Devlet Üniversitesi
Dr. Aleksandr Sotnichenko	St. Petersburg Üniversitesi
Doç. Dr. Oktay Tanrısever	ODTÜ
Prof. Dr. Erol Taymaz	ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yrd.
Prof. Dr. Sabri Tekir	İzmir Üniversitesi İ.İ.B.F. Dekanı
Dr. Gönül Tol	MEI Türkiye Direktörü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ
M. Ragıp Vural	2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Vatanyar Yagya	St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üni.
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dış İşleri Bakanlığı SAM Başkanı
Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi, ABD
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi
Ahmet K. Han	İstanbul Üniversitesi
Raymond Hinnebusch	St. Andrews Üniversitesi, Birleşik Krallık
Rosemary Hollis	City Üniversitesi, Birleşik Krallık
Bahgat Korany	Durham Üniversitesi, Birleşik Krallık
Peter Mandaville	George Mason Üniversitesi, ABD
Emma Murphy	Durham Üniversitesi, Birleşik Krallık

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	Bilkent Üniversitesi U.İ.B.
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniv. U.İ.B. Başkanı